

Pyroteknik og nødsignaler

Søsport.dk

1) Generelt

Anvendelse og brug af pyrotekniske signalmidler i fritidsfartøjer er omfattet af "Lov om fyrværkeri", "Søfartsstyrelsens vejledning om pyrotekniske nødsignaler i skibe", "Teknisk forskrift for skibes bygning og udstyr m.v." samt "De internationale søvejsregler".

Skibe må kun anvende internationale nødsignaler for at tilkendegive, at et skib og/eller en person er i nød, og at hjælp er nødvendig. Det er ikke tilladt unødigt at anvende signaler, der kan forveksles med et af de internationale nødsignaler.

Der findes to kategorier af pyrotekniske signaler, nemlig nødsignaler (røde/orange) der vil blive indgående behandlet, og opmærksomhedssignaler (hvide/grønne). Opmærksomhedssignaler, der skal behandles som al anden pyroteknik, kan bruges ved kollisionsfare eller i andre situationer, hvor man ikke er i overhængende fare, men blot ønsker at gøre opmærksom på sin tilstedeværelse. Sådanne signaler anvendes også i rednings- og eftersøgningsoperationer, hvor man f.eks. ønsker at oplyse et område. Opmærksomhedssignaler vil ikke blive behandlet yderligere her.

Der stilles ingen krav til, at der skal være pyrotekniske nødsignaler om bord i fritidsfartøjer, men i mange havkapsejladser kræves det i dag, at man har et nærmere angivet antal nødsignaler med om bord f.eks. det kendte "Sjælland Rundt sæt".

Søsportens Sikkerhedsråd anbefaler, at man har nødsignaler om bord, da brugen af disse uden tvivl forøger sandsynligheden for at blive fundet i en nødsituation.

Typegodkendelse: Der findes to typegodkendelser for pyroteknik, nemlig en CE-godkendelse og en SOLAS-godkendelse (ratmærket). Nødsignaler er mærket med enten den ene eller begge typegodkendelser. Søsportens Sikkerhedsråd anbefaler, at man kun bruger typegodkendte nødsignaler.

Der findes flere typer af ikke godkendte nød- og opmærksomhedssignaler, der blandt andet har meget kort brændetid.

Typer af pyrotekniske nødsignaler: Ved en international traktat er det bestemt, at følgende pyrotekniske signaler bruges til at signalere, at et skib og dets besætning er i nød: røde nødraketter, røde håndblus samt orange røgsignaler.

2) Anskaffelse

Nødsignaler kan købes hos skibsprovianteringsforhandlere eller forhandlere af skibsinventar og kun mod forevisning af gyldig legitimation. Købet af nødsignaler vil derefter blive indført i en journal, som forhandleren er forpligtet til at føre. Ved anskaffelse på denne måde er politiets tilladelse til anskaffelsen ikke nødvendig.

Opbevaring og kontrol: Alle lys- og røgsignaler er eksplosive, hvorfor de skal opbevares uden for stærkt sollys og varme. Nødsignaler bør endvidere opbevares i vandtætte beholdere, som forhindrer fugt i at komme i forbindelse med nødsignalerne. Fugt kan give fejlfunktion. Det anbefales at lægge et materiale, der opsuger luftens fugtighed (f.eks. silikagel eller blaugel) i beholderen. Læg ligeledes skumplast eller lignende i beholderen, så nødsignalerne ikke kan blive beskadigede.

Kontroller nødsignalerne med jævne mellemrum. Viser nødsignalerne tegn på beskadigelse, korrosion, fugt eller anden defekt, skal de udskiftes med det samme. Nødsignaler skal ligeledes udskiftes, når den påstemplede udløbsdato er nået. Gamle og/eller defekte nødsignaler er upålidelige og kan være farlige.

Det er vigtigt, at man under sejlads opbevarer sin beholder med pyroteknik, så den er nem at få fat i, hvis uheldet skulle være ude.

Afprøvning: Man kan ved ansøgning til den lokale brandmyndighed få tilladelse til at afprøve nødsignaler. Gives tilladelse til afprøvning, vil man få besked på at underrette Værnsfælles Kommando (tidl. SOK), der er ansvarlig for den maritime redningstjeneste, således at afprøvning af signalet ikke giver anledning til en unødvendig og kostbar eftersøgning. Ved afprøvning af nødsignaler skal man være særlig opmærksom på, at nødsignaler – især glødende faldskærmssignaler – kan antænde det materiale, de lander på. Brugsanvisningen trykt på nødsignalerne skal følges. Overtrædelse af disse regler vil medføre bødestraf og regning for eventuelle udgifter til redningsaktion.

3) Valg af nødsignaler

Man skal vælge lys- og røgsignaler ud fra det farvand, man skal sejle i. Nedenfor er der eksempler på, hvilke nødsignaler der mindst bør være om bord i en fritidsbåd alt efter, hvor man sejler. Et godt råd – vent altid med at affyre det sidste nødsignal, til det er sandsynligt, at der er nogen som ser det – f.eks. et andet skib, en helikopter eller personer på land.

Sejlads under land:	Kystsejlads:	Sejlads på åbent hav:
2 røde nødblus 2 orange røgblus	2 røde nødraketter 2 røde nødblus 2 orange røgblus	4 røde nødraketter 4 røde nødblus 2 orange røgblus

Nødraketter: Nødraketter kan i klart vejr ses mere end 5 sømil væk og er derfor et meget effektivt signal. Nødsignalet skydes op i ca. 300 m. højde, hvorefter signalet langsomt daler ned i en faldskærm. Signalet lyser rødt i ca. 40 sek. med 30.000 candela. Lyset er så kraftigt, at det også kan ses om Skyd altid nødraketter af med vinden i en vinkel på omkring 15° fra lodret. Affyr raketterne en ad gangen – de brænder i 40 sekunder. Bruges der nødraketter med kortere brændetid (f.eks. signalpistoler), skal der affyres to raketter efter hinanden med ca. ½ minuts mellemrum. Den første til at fange opmærksomheden og den anden til at overbevise omgivelserne om, at man er i nød. Hvis nødraketteren ikke virker ved første forsøg, skal den smides i vandet hurtigst muligt.

Den røde raket må kun bruges i nødsituationer, hvor man ønsker hjælp hurtigst muligt, og hvor der ikke er synlig kontakt med dem, man ønsker at signalere til.

Håndblus: Håndblus anvendes primært i indre farvande under land, og hvor der er synlig kontakt med dem, man ønsker at signalere til. Et håndblus lyser i ca. 60 sek. med 15.000 candela og kan ses på ca. 2 sømils afstand.

Affyr altid et håndblus i strakt arm ud over kanten på skibet eller redningsflåden, så man undgår eventuelle gløder på skibet. Hold kun på håndtaget, da selve røret bliver meget varmt. Kig aldrig ned i et blus efter affyringen. Lyset kan skade øjnene. Håndbluset er efter afbrændingen meget varmt og skal derfor kastes i vandet i bådens læside, så det ikke driver ind i båden og laver smelteskader.

Vær opmærksom på, at mange håndblus har en indbygget 3 sekunders forsinkelse. Hvis håndbluset ikke virker i første forsøg, kastes det i vandet så langt væk fra båden som muligt. Håndblus kan fås med rødt og hvidt lys. Det røde håndblus bruges i nødsituationer, hvor man ønsker hjælp hurtigst muligt. Det hvide håndblus bruges som opmærksomhedssignal ved kollisionsfare eller i andre situationer, hvor man ikke er i overhængende fare, men blot ønsker at gøre opmærksom på sin tilstedeværelse.

Røgsignaler: Røgsignaler er til brug i dagslys og er meget velegnede til at guide en helikopter til uheldsstedet. Røgsignaler udsender orange røg og kan – afhængig af vinden – ses langt væk. Røgsignaler er ikke brugbare i mørke. Røgsignaler kan uden fare også kastes i olie- eller benzinfyldt vand.

Der findes forskellige røgsignaler afhængig af, hvad man har brug for, eller hvad der kræves af evt. myndigheder. For fritidssejlere anbefales håndholdt røgsignal eller dåserøgsignalet. Det håndholdte røgsignal er et signal udformet som de traditionelle håndblus og har en brændetid på ca. 60 sek. Dette signal er primært til lystsejlere, der ønsker at have et kompakt signal, der kan pakkes sammen med de andre nødsignaler.

Dåserøgsignalet er et signal, der kan flyde på vandet og har en brændetid på ca. 240 sek. Dette signal er obligatorisk som nødudrustning på registrerede fartøjer i den professionelle sektor samt i SOLAS-godkendte redningsflåder. Det er en stor fordel, at signalet flyder på vandet. Det giver den nødstedte mulighed for at foretage sig andre ting, mens signalet brænder. Dette kan også være særdeles nyttigt for lystsejlere. Kast røgsignalet så langt ud som muligt på luv side af båden. Det giver piloterne de bedste betingelser for at bedømme vindretningen og holde positionen under redningen.

4) Bortskaffelse

I Danmark skal kasseret (uanset årsag) pyroteknik afleveres til den lokale genbrugsplads, som har en beholder til formålet. Herefter drager genbrugspladsen omsorg for, at det destrueres på betryggende vis.

<http://www.soesport.dk/Sider/Kommunikation%20og%20navigation/Pyroteknik-og-signalflag.aspx>